

Hagyományteremtő Csiky Gergely-napok Aradon

Gazdag rendezvénysorozattal tisztelgett tegnap névadója, *Csiky Gergely* emléke előtt Arad megye egyetlen olyan középiskolája, amelyben az első osztálytól érettségiig tanulnak a diákok. A hagyományteremtő célzattal megtartott Csiky-napot megtisztelték jelenlétükkel a helyhatóság képviselőin kívül a testvériskolák küldöttségei; a zagyvarékási Damjanich János Általános Iskola, a budapesti Puskás Tivadar Távközlési Szakközépiskola és Technikum, a békési Németh László Kollégium, a békéscsabai Kossuth Zsuzsa Kollégium, a szentendrei Agytanoda Alapítványi Iskola, a dévai Traian Líceum, a sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Líceum és a temesvári 1-es Számú Gyárvárosi Általános Iskola, valamint a temesvári Csiky Gergely Színház küldöttsége, a történelmi egyházak, a civil szervezetek képviselői.

A vendégeket *Matekovits Mária* aligazgató köszöntötte és mutatta be. *Szakács Ferenc* igazgató ünnepi beszédében többek közt hangsúlyozta, hogy az ebből az alkalomból történő szobor-, illetve zászlóavatás kötelez, mert így teremtünk hagyományt e vidék szülöttjének szellemi hagyatékából és örökségéből, így viszünk be emberséget a magyarságba, magyarságot az emberségbe. Az igazgató kifejtette azt a reményét, hogy tíz-húsz-százhatvan év múlva is lesz magyar diák, és lesz beteljesülés pedagógus, diák, szülő és kisebbségi sorsban élő magyar közösségek számára.

Az ünnepség többi szónoka -*Vasile Dan Ungureanu*, Arad megye prefektusa, *dr. Kötő József*, az EMKE országos elnöke, *Pavel Sárbu* megyei főtanfelügyelő, *Bognár Levente*, Arad alpolgármestere, *Király András* megyei RMDSZ elnök (az utóbbi kettő az iskola volt diákja) – más-más megközelítésben utalt az anyanyelvű oktatás szerepére, az európai szellemiségre a szobor mához szóló üzenetére.

A szép és igaz gondolatok az iskola első emeleti folyosóján hangzott el, a fehér lepellel letakart Csiky Gergely-mellszobor előtt.

A névadó szellemisége

Az ünnepélyes pillanat ezután következett: *Varga Márk I.* és *Munteán Júlia*, XII-es tanulók leleplezték *Kocsis Rudolf* aradi művész pompás alkotását. A jelenlévő történelmi egyházak képviselői *Sándor Tivadar* római katolikus plébános, *Baracsi Levente* református, *Csabai Árpád* evangélikus lelkészek, valamint *dr. Vass Gergely* baptista lelkipásztor felszentelték a büsztöt.

Puskel Péter

Jelen közéleti napilap Arad, 2002. december 13.

Dr. Kötő József, az EMKE országos elnöke

Csiky Gergely szobrának avatására

A nemzet először 1896-ban hódolt Csiky Gergely emléke előtt szoboravatással. A színjátszásunkra új szemléletet kényszerítő budapesti Vígszínház székhelyének avatásakor leplezték le az intézmény előépületében elhelyezett *Róna József* munkát. 2002-ben közel szülőhelyéhez, Aradon leplezzük le a róla elnevezett középiskolában a magyar társadalmi dráma atyamestereként számon tartott alkotó mellszobrát, *Kocsis Rudolf* munkáját. 106 év távlatából is összekapcsolódik a két esemény, közös üzenetük van. Egyrészt dicsőíti a hely szellemét. Vajon a szülőföld, a régió szellemisége nélkül Csiky azzá vált, azzá válhatott volna, amivé lett? Nézzük csak a régióhoz kötődés állomásait. A pankotai kismemes megyei főorvos fia örökölhette, megtanulhatta már családjában a közösségben gondolkodás, a kultúratisztelet korparancsát. Aradon, a modernizáció lázában égő város gimnáziumában

elsajátíthatta a versenyképesség követelményeit. A régió másik Európára nyitott városában, Temesváron teológusként, tanárként, papneveldei oktatóként meggyőződhetett arról, hogy haladni csak a gondolkodás szabadsága, a kritikus önvizsgálat szellemében lehet. A késztetést a magyar dráma megújítására tehát Csiky Gergely a hely szellemétől kapta. Jellemző adalék, hogy Csiky Gergely első színházi bemutatkozása is Temesvárhoz fűződik. 1875-ben az új színház megnyitásakor őt kéri fel a prologus megírására. Ettől kezdve Thália mentorává válik a régióban. 1877-ben Aradon a Színügyi Gyámolító Egylet megbízza az ünnepélyes évadnyitásra a prologus megírására, majd a város színházának leégése után 1885-ben ugyancsak ő írja a nyitó prologust *Múlt és jelen* címen. 1881-ben Arad város díszpolgára lesz. Város és nagy fia találkozása a kölcsönös ihletés korszakának kezdetét jelenti. Krecsányi Ignác, Aradi Gerő társulatai a városban zsúfolt házak előtt játszó Csiky Gergely majd minden művét; a kor nagy színésznője, *Prielle Kornélia* kötelességének tartja a város nézőit megörvendtetni a halhatatlan Csiky Gergely figurák, a *Nagymama*, a *Buborékok* főszerepének alakításaival. Csiky pedig a szülőföld visszaigazolását választott útja elismerésének tekinti. De a hely szelleme nem teljesedhetett volna ki, ha a színpadi szerző külföldi útjai révén nem merítkezik meg Európa szellemiségében s a fővárosba költözve nem szívja magába nemzeti kultúránk levegőjét, Csiky szobrai tehát másrészt azt üzenik nekünk: mai globalizálódó világunkban se felejtjük a hely szellemiségét, de sajátítsunk el minden egyetemes értéket, ami versenyképességünket segítheti. Hallgassuk meg tehát Csiky Gergely szobrainak korunkhoz szóló üzenetét és a helynek ez a szellemisége itt, most külön is üzen nekünk, ünneplőknek, Az a tény, hogy Csiky Gergely mellszobrát Aradon a róla elnevezett, immár színmagyar tanintézetben leplezhetjük le, üzeni, hogy lehet és kell az együttélés európai modelljeit alkalmaznunk. Élni csak így szabad, így érdemes!

Székelyföldről indult a mindszei Ávéd család

Óvóhelyen avatták orvosdoktorrá

Az Ávédok 1947 óta mindmáig gyógyítják a mindszeieket. Ekkor érkezett a faluba *Ávéd László*, hogy elfoglalja a neki felajánlott körzeti orvosi állást.

Az orvos, aki az elkövetkezendő fél évszázadban a várossá fejlődő település megbecsült személyiségévé vált, hosszú utat tett meg a mindszei doktori állásig. *Laci bácsi* - egy idő után mindenki csak így hívta Mindszenten - Gyergyóalfaluban született Trianon esztendejében. A békeszerződés később meghatározta életének több fordulópontját is. „Az orvosi egyetemet Kolozsváron kezdtem, román uralom alatt, és fejeztem be Észak-Erdély visszacsatolása után, háborús körülmények között, magyar uralom alatt. Óvóhelyen avattak orvosdoktorrá” - írja életrajzában. Behívták, amerikai fogságba került, onnan pedig nem tért vissza Erdélybe: a szentesi kórházba jött dolgozni, majd meghívták Mindszentre. Így kezdődött a székely Ávédok mindszei története.

Laci bácsi fia, *János* számára egyértelműnek tűnt, hogy ő is a házi-orvosi praxist választja hivatásul. Édesapám olyan példát állított elem emberszeretetével, amelyet követnem kellett, állítja a ma is Mindszenten praktizáló orvos, aki nyugdíjba vonult apja körzetét vette át pályakezdekor. Ávéd László így fogalmazta meg filozófiáját: „A család legfontosabb tagja a beteg, mert minden családtag őérte aggódik,” Ávéd János úgy egészíti ki apja tanítását, hogy egy kicsit a körzeti orvos is a család része, hiszen megosztják vele a betegek hétköznapi problémáikat, feszültségeiket. Hozzáteszi: Édesapám mindig nagyon tisztelte az embereket, és ezt a mindszeie is érezték- ezért szerették őt olyannyira. Múlt időben beszél Laci bácsiról, hiszen az idős, köztisztületben álló orvos tavaly nyáron elhunyt. Három szívinfarktus után is jó erőben volt, a hirtelen jövő negyedik mégis elragadta.